

Zorgeconomie Rivierenland

Een niet te onderschatten economische sector

TEKST KARIM DE GROOT

De sterke vergrijzing heeft als onvermijdelijk gevolg een groei van de zorgbehoefte. In Rivierenland blijkt de zorg dan ook een van de sterkst groeiende werkgevers en is de zorgeconomie een niet te onderschatten economische sector. In samenwerking met de Kamer van Koophandel Midden-Nederland organiseerde Rivierenland Business onlangs een forum met specialisten uit de zorg, die elk vanuit hun eigen invalshoek dit thema belichtten.

Forum zorg

Gespreksleiders:

- Gerard Weck - Adviseur cluster Zorg & Medisch, Kamer van Koophandel Midden-Nederland

Forumdeelnemers:

- Friso Hennings Backer - Adviseur cluster Zorg & Medisch, Kamer van Koophandel Midden-Nederland
- Frits van Es - Directeur - bestuurder Zorgcentra Rivierenland
- Binso Wymenga - Voorzitter Raad van Bestuur Ziekenhuis Rivierenland, voorzitter SAZ
- Cees Vos - Directeur Medimpex
- Paul van Bergen - Projectmanager Atriment BV (projectontwikkeling)
- Rian Verwoert - Wethouder Economische Zaken en Zorg & Welzijn gemeente Neerijnen
- Anneke Krakkers - Directeur WelzijnNederland
- Bert Molenkamp - Voorzitter College van Bestuur a.i. ROC Rivior

Dat de zorg een belangrijke economische motor is in de regio, daar zijn alle deelnemers het over eens. “Ziekenhuis Rivierenland is goed voor een omzet van 100 miljoen euro per jaar”, aldus Binso Wymenga. “Wij hebben 1400 betaalde medewerkers en verlonen ongeveer 60 miljoen euro. Zelf spenderen we 25 miljoen euro aan goederen en diensten, aan opdrachten die wij in de regio uitzetten. Ziekenhuis Rivierenland levert daarom een relevante economische bijdrage aan de regio.”

Impact

Dat niet iedereen inziet dat ziekenhuizen als Ziekenhuis Rivierenland een belangrijke bijdrage leveren aan de economie in de regio, blijkt wel uit het feit dat de grote zorgverzekeraars het aantal ziekenhuizen drastisch willen verminderen om kosten te verlagen. “De gedachte leeft dat er tussen de 26 en 40, met name kleinere ziekenhuizen, weg kunnen”, vervolgt Wymenga. “Binnen de Samenwerkende Algemene Ziekenhuizen (SAZ) zijn veertig ziekenhuizen verenigd, die zich hierdoor ernstig in hun bestaan bedreigd voelen. Ik maak me persoonlijk ontzettend boos over deze ontwikkeling. Bij de SAZ zijn ziekenhuizen aangesloten, die elk gemiddeld zo’n 70 miljoen euro bijdragen aan de economie van de verschillende regio’s. Bedenk eens wat voor een impact dit gaat hebben

op de economie, wanneer zij hun deuren moeten sluiten. Bovendien wordt er geen patiënt beter van, wanneer je een ziekenhuis sluit.” “Wanneer de institutionele zorg verdwijnt, heeft dit ook gevolgen voor bedrijven zoals Medimpex”, reageert Cees Vos. “Als ziekenhuizen geen producten meer afnemen, doordat ze verdwijnen, neemt ook de bedrijvigheid van toeleveranciers af, hetgeen gevolgen heeft voor de werkgelegenheid. Oftewel: Om de economie van een ziekenhuis of zorginstelling hangt dus een andere economie.”

Fantasierijke herordening

“In zorgland heb je te maken met een fantasierijke herordening, waardoor de zorg onder druk komt te staan”, reageert Frits van Es. “Er is bijvoorbeeld geen enkele continuïteit in de budgetten. Die wispelturigheid wordt door de politiek gestuurd. Een van de meest recente herordeningen die heeft plaatsgevonden in de zorg is de gedachte dat marktwerking in de gezondheidszorg tot minder kosten leidt. Wat je ziet is dat er telkens weer gekozen wordt voor een nieuwe ordening, omdat het oude niet deugt. Wanneer de nieuwe ordening is ingevoerd, vergeet men vaak om terug te blikken naar het oorspronkelijke doel. Deze discontinuïteit in de bedrijfsvoering leidt tot tal van onzekerheden.” Bert Molenkamp beaamt dat het verhaal van Van Es ook voor hem herkenbaar is.

“ROC Rivor is één van de kleinste ROC’s van Nederland. In ons land heerst de veronderstelling ‘als het maar groter wordt, dan wordt het beter.’ Er is echter niets wat dat onderbouwt. Het is een ordeningsvraagstuk. Veel beter is om in termen van leefbaarheid te blijven denken. Om een gebied leefbaar te houden, moet je daarin onder andere een ziekenhuis hebben, voldoende zorginstellingen en een ROC. Het is belangrijk dat dit allemaal behouden blijft in dit gebied.”

Bedreigde diersoort

“ROC Rivor is net als Ziekenhuis Rivierenland een bedreigde diersoort aan het worden”, voegt Van Es toe. “ROC Rivor is echter keihard nodig om zorg aan de zwakkeren in de samenleving te kunnen blijven bieden. Want als iemand uit de Betuwe een opleiding gaat volgen buiten de rivieren, krijgt deze persoon als het ware een paspoort om de rivieren over te steken en dan komt hij niet meer terug.” Molenkamp vult aan: “Met onderwijs geven we mensen een startpunt om een eigen weg te kiezen. Gegeven het feit dat de verwachte arbeidsvraag in de regio groeit, is het dus van groot belang dat men zich niet voortijdig settelt in andere gebieden. Ondanks de krimp groeit over de hele lijn het aantal jongeren in onze regio sterker dan gemiddeld in Nederland. En dat terwijl de daling in Vroegtijdig School- ▲

verlaten (VSV) nog onvoldoende sterk is en het aantal jongeren dat zonder startkwalificatie de school verlaat hoger is dan het Nederlandse gemiddelde. Kortom, er is nog wat in te halen in het Rivierengebied en ROC Rivior zet zich daar versterkt voor in!”

Personeelstekort

Vos stipt het probleem aan van het nijpend tekort aan hoog opgeleid personeel in de regio. “Wij hebben hier een structureel tekort aan. Mensen uit Rivierenland volgen voornamelijk hun opleiding in Utrecht, Den Bosch, Arnhem of Nijmegen. Stiekem hoop je dat deze mensen zich uiteindelijk wel weer gaan settelen in Rivierenland. In de praktijk blijkt het echter dat het niet zo makkelijk is om een Hbo’er een passende woning aan te kunnen bieden. Logisch dat zo iemand dan ook afhaakt.”

“Wat zou het dus mooi zijn als de realisatie van de geplande logistieke hotspot plaats vindt”, is de reactie van Molenkamp. “Net als de plannen met betrekking tot agribusiness en recreatie en toerisme. Goed voor werkgelegenheid, beroepsopderwijs en de koppeling naar hoger onderwijs.

“We hebben het hier over een cirkeltje dat steeds negatiever wordt”, concludeert Rian Verwoert. “Hoe krijg je dit doorbroken? Men moet er gezamenlijk de schou-

ders onder zetten. Dan heb je in ieder geval een breed politiek draagvlak, waardoor de lijnen uitgezet kunnen worden. De problematiek van Rivierenland is dat men het op gemeentelijk niveau het lastig met elkaar eens wordt, waardoor we te weinig inbreng hebben in de provincie, laat staan landelijk. De samenwerking ontbreekt teveel. Diverse pogingen die er geweest zijn, hebben tot nu toe nog onvoldoende resultaat opgeleverd. Als je het daarover met elkaar eens bent, heb je ook een breder draagvlak om samen stappen te zetten.” Samenwerking is dan ook een absolute must, verklaart hij. “Een lokale gemeente is niet relevant voor de provincie. Alle gemeenten individueel zijn te klein om wat naar de provincie toe te kunnen betekenen. Kijk naar de Achterhoek, daar zijn een aantal initiatieven ontstaan die gezamenlijk opgepakt zijn door de regio, waardoor men dingen voor elkaar heeft gekregen en er onder andere geldstromen zijn ontstaan.”

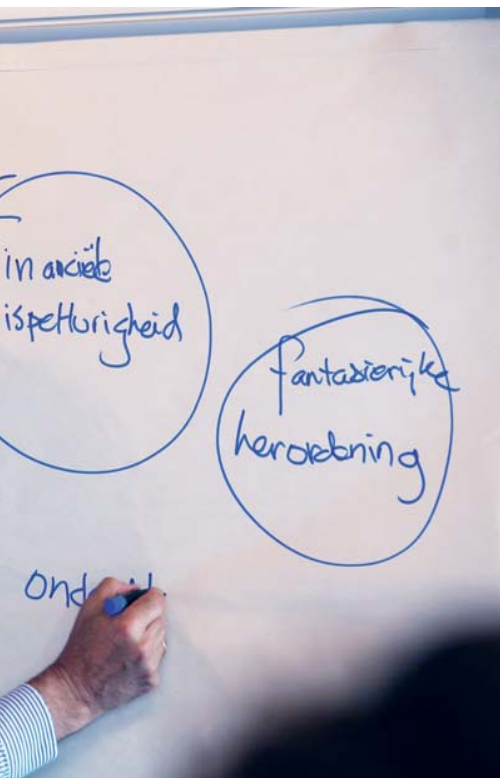
Gunfactor

“Ik ben ervan overtuigd dat het slagen van veel initiatieven ook te maken heeft met gunnen”, aldus Anneke Krakers. “Die gunfactor is inderdaad ontzettend belangrijk”, vult Molenkamp aan. “Kijk bijvoorbeeld naar bedrijventerrein Medel. ROC Midden-Nederland wil daar een eigen opleiding transport en logistiek starten.

Maar hoe kan ik dat voorkomen? Dit is midden in ons voedingsgebied. Wij bieden die opleiding ook aan. Hierbij krijg je dus te maken met de gunfactor. Wij zullen leerlingen die specifieke opleidingen willen volgen ook doorsturen naar Nieuwegein. Gelukkig komt voor dit soort situaties ook meer begrip vanuit het ministerie, waar is gekozen voor een meer macrodoelmatige invalshoek. Concurrentie is uit en samenwerking is de opdracht.”

Krakers maakt daarbij de volgende kanttekening: “Dat iets vaak moeilijk van de grond komt in Rivierenland heeft ongetwijfeld ook met de cultuur van de mensen hier te maken. Ik verbaas er me er vaak over dat dingen die ergens anders succesvol zijn hier totaal mislukken. In mijn functie als directeur van Welzijn Buren probeerde ik een bundeling van welzijnsorganisaties van de grond te krijgen in samenwerking met de gemeenten.

Helaas ging dit als een nachtkars uit.” “Het gaat erom of mensen in de politiek bereid zijn om hun nek uit te steken”, redeneert Verwoert. “Dit gebeurt te weinig en heeft min of meer te maken met de instelling van Nederlanders. Als er iets mis gaat, willen wij iemand aan kunnen wijzen, dat betekent dat de politiek steeds minder bereid is om de nek uit te steken. Die cultuur, daar zitten wij middenin. Dus initiatieven om dingen te bereiken, daar zijn we heel terughoudend in. Zijn we het

In het nieuws

Onlangs haalden de Samenwerkende Algemene Ziekenhuizen landelijk het nieuws door bekend te maken dat er druk gewerkt wordt aan een eigen zorgpolis, de Beter Dichtbijpolis. Hiermee verzetten zij zich gezamenlijk tegen plannen van de verzekeringswereld om de gezondheidszorg sterk te concentreren. Doel van de polis is het doorvoeren van een aantal kwaliteitsverbeteringen in de zorg die uiteindelijk ook kostenverlagingen met zich meebrengen. Zo wil de SAZ inzetten op intensievere samenwerkingen tussen zorgaanbieders in de regio, bijvoorbeeld huisartsen, ziekenhuizen en verzorgings- en verpleeghuizen. Tegelijkertijd wil de SAZ het gesprek aangaan met gemeentes, zorgverzekeraars, woningcorporaties en de politiek over herbezinning van de bekostiging.

er bijvoorbeeld over eens dat in regio Rivierenland Ziekenhuis Rivierenland het ziekenhuis is? Nee. Zijn we het er over eens dat ROC Rivor het opleidingsinstituut voor Rivierenland is? Nee. En dus gaan we met z'n allen individueel verder.”

Weerstand

Paul van Bergen zegt ook regelmatig te merken dat er enige terughoudendheid heerst bij de initiatieven die Atriment onderneemt. “Met Landgoed Assche Veld, een wat meer luxe zorginstelling in het buitengebied van Buren, wijken wij behoorlijk af van wat er al geboden wordt. Dit stuitte in eerste instantie op nogal wat weerstand. Wij geloven dat er een groep ouderen is die de financiële middelen heeft om te zorgen voor een riante ouderdagsvoorziening. Bij Assche Veld staan persoonlijke aandacht en keuzemogelijkheden van de bewoner voorop. Wij steken hier onze nek voor uit.”

“Tegelijkertijd zie je ook de ontwikkeling dat mensen langer thuis blijven wonen”, voegt Friso Hennings Backer toe. “Zo sprak ik tijdens een bijeenkomst een industrial designer die vertelde dat iedereen over een aantal jaar alleen nog maar zorg thuis krijgt. De zorgconsument verandert en gaat steeds verder met het aanpassen van zijn huis om daar te kunnen blijven wonen. Domotica biedt daarbij ook een uitkomst.”

“Ik denk absoluut dat dit het toekomstbeeld gaat worden”, onderstreept Van Bergen. “Als je alleen al kijkt naar de grijze groep die op ons afkomt, dan wordt het lastig om deze mensen allemaal op een goede manier te huisvesten. Dit zorgt ervoor dat we moeten gaan nadenken over hoe we mensen zolang mogelijk in de thuish situatie kunnen laten functioneren. Hiervoor zullen voorzieningen moeten worden getroffen. Domotica biedt hier inderdaad een goede oplossing voor.”

Van Es zegt het hiermee oneens te zijn. “Ik zou dit toch willen scharen onder de fantasierijke herordeningen. Leuk dat je door bijvoorbeeld beeldverbinding met iemand contact kunt houden, waardoor iemand langer thuis zou kunnen blijven wonen. Maar de grootste groep heeft nog altijd veiligheid en menselijke hulp nodig en dat zal in de toekomst ook zo blijven.” “De residentiële vorm zal waarschijnlijk niet zoveel veranderen”, vindt ook Wymenga. “In de cure zie je wel degelijk grote veranderingen plaatsvinden. Toen ik 19 jaar geleden begon, hadden we een ge-

middelde ligduur van 11 dagen. Momenteel is dat teruggebracht naar vier.”

Mantelzorg

“De ontwikkelingen in zorgland vereisen een ordening waarbij mensen meer aan mantelzorg gaan doen”, gaat Van Es verder. “De echte druk los je er niet mee op. Je hebt te maken met een geïndividualiseerde samenleving.”

“Toch zie ik hier ook allerlei mooie initiatieven ontstaan”, zegt Krakkers optimistisch. “Denk alleen al aan de opkomst van community’s op social media, die inspelen op de hulpvaardigheid van mensen.”

Ook Van Es blijft geloven in het positieve van de mens. “Je moet uitgaan van de idealen die er in de Nederlandse samenleving geworteld zijn en dat is nog altijd opkomen voor de zwakkeren, zowel financieel als op het gebied van gezondheid en in het onderwijs. Dat overwint alles.”

“Het is dus een noodzaak om de regionale samenwerking in de zorg op een nog hoger plan te trekken”, concludeert gespreksleider Gerard Weck. ■